

Ἐλεύθερη πληροφόρηση

ΔΕΛΤΙΟ
ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ
ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ: Ὁ Μητροπολίτης Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ
Ἀριθμός φύλλου 262 1 Ὀκτωβρίου 2009

Ἀναδρομή στίς μέρες τοῦ πόνου καί τοῦ ἡρωϊσμοῦ

Τό «ὄχι» τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου

Τό κείμενο πού ἀκολουθεῖ εἶναι μιά ἐπιστολή τοῦ τότε Ἀρχιμανδρίτη Ἱερώνυμου Κοτσώνη (μετέπειτα Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν), πού τήν ἔστειλε στίς 17 Ἀπριλίου τοῦ 1950 στήν ἐφημερίδα «Ἐθνικός Κήρυξ». Καταθέτει τήν δική του προσωπική μαρτυρία γιά τήν ἄρνηση τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν Χρυσάνθου νά ὀρκίσει τήν κατοχική Κυβέρνηση Τσολάκογλου, πού τή διόρισαν, ἀμέσως μετά τήν πτώση τοῦ μετώπου, οἱ Γερμανοί κατακτητές.

Ἐντύπωση προκαλεῖ ἡ σταθερότητα, ἡρεμία καί ἀποφασιστικότητα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Χρυσάνθου, κατά τήν κρίσιμη στιγμή. Αὐτό πού τόν συνέχει, εἶναι τό χρέος ἐμμονῆς στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί στό συμφέρον τοῦ ἔθνους. Ὡς ἐκκλησιαστικός ἡγέτης, θεωρεῖ ἐμπαιγμό καί προδοσία, νά ὀρκίζει, γιά πίστη στήν πατρίδα, κυβέρνηση πού ἐκπροσωπεῖ τόν κατακτητή.

Τό ὑπεροχικό καί συγκλονιστικό, στή συμπεριφορά τοῦ μεγάλου αὐτοῦ Ἀρχιεπισκόπου, ἦταν ὅτι ἀρνήθηκε τήν ὀρκωμοσία γνωρίζοντας τίς συνέπειες αὐτῆς τῆς δυναμικῆς στάσεώς του. Ἦταν ἕτοιμος ἀκόμα καί νά ἀποθάνει. Τελικά ἡ γενναία του πράξη τοῦ στοίχισε τήν ἀπώλεια τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ θρόνου.

Σήμερα ἔχουμε μεγάλη ἀνάγκη ἀπό τέτοιες ἐκκλησιαστικές προσωπικότητες. Ἀπό ἡγέτες πού, μέ αὐτοθυσία, θά βάζουν, μπροστά ἀπό τά προσωπικά τους συμφέροντα καί τίς θέσεις ἐξουσίας, τήν πιστότητα στίς θεμελιακές ἀρχές τῆς ἡγετικῆς ἀξιοπρέπειας καί στό χρέος ἐναρμόνισης τῶν κινήσεών τους μέ τίς ἐπιταγές τῆς Ὁρθοδόξου συνειδήσεώς τους.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 17ῃ Ἀπριλίου 1950

Ἀξιότιμον Διεύθυνσιν

«Ἐθνικοῦ Κήρυκος»

Ἐνταῦθα

Ἀξιότιμε Κύριε Διευθυντά,

Μή παρακολουθήσας ἐξ ἀρχῆς τὴν ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ τὴν Κατοχὴν τοῦ κ. Λούβαρι, εἶδον ἐκ τῆς χθεσινῆς πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολῆς τοῦ καθηγητοῦ κ. Π. Μπρατσιώτη, ὅτι ὁ κ. Λούβαρις, ἀναφερόμενος εἰς τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ὁ ἀείμνηστος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Χρύσανθος ἠρνήθη νὰ ὀρκίσῃ τὴν Κυβέρνησιν Τσολάκογλου, ἔγραψεν ὅτι τὸ ἔπραξε, διότι ἐθεώρει «ἀνάξιον ἐαυτοῦ νὰ ἐπισημοποιήσῃ Κυβέρνησιν ἀντλοῦσαν τὸ κύρος τῆς ἀπὸ τὴν θέλησιν τοῦ κατακτητοῦ». Ἐπειδὴ τοῦτο δύναται νὰ ἐκληφθῇ ὡς ὑπονοοῦν ὅτι ὁ ἀείμνηστος, εἰς τὴν περίπτωσιν αὐτὴν ὑπεράνω τοῦ ἐθνικοῦ συμφέροντος ἔθετε τὸ προσωπικόν του κύρος, παρακαλῶ νὰ μοῦ ἐπιτρέψῃτε νὰ σᾶς πληροφορήσω τὰ κάτωθι. Ἐχων τότε ὡς Γραμματεὺς τῆς Ἰ. Συνόδου εὐκαιρίαν καθημερινῆς μετὰ τοῦ ἀοιδήμου ἀνδρός ἐπαφῆς, καὶ παρακολουθήσας ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὸ ζήτημα, εἶμαι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζω πῶς ἀκριβῶς ἐξειλίχθη. Πράττω τοῦτο μετὰ πολλῆς δυσκολίας, διότι ὁ μεταστάς ἀπεστρέφετο πᾶσαν δημοσιότητα περὶ τὴν δρᾶσιν του καὶ τὸ ἔργον του, ἐφ' ὅσον ὅμως ἤρχισαν νὰ κυκλοφοροῦν γραπτῶς ἐντυπώσεις μὴ ἀποδίδουσαι καλῶς ὅ,τι πραγματικῶς ἔγινε, φρονῶ ὅτι εἶναι χρέος καὶ πρὸς τὴν ἱστορικὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτό τὸ Ἔθνος, ἵνα ἡ ὑψηλὰ ἠθικῶς ἱσταμένη προσωπικότης τοῦ ἐκλιπόντος, ἡ ὁποία καὶ διὰ τοὺς ἐπιγενεστέρους θὰ ἀποτελῇ πηγὴν ἐμπνεύσεως καὶ φρονηματισμοῦ, μὴ σκιασθῇ ἀπὸ τοι-

αύτας πληροφορίας.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς προτεραίας τῆς ὀρκωμοσίας τῆς Κυβερνήσεως Τσολάκογλου, μοῦ εἶχεν εἶπει ὅτι θὰ τὸν ἐπεσκέπτετο ὁ οἰκογενειακῶς μετ' αὐτοῦ συνδεόμενος καὶ μέλλων νὰ μετᾶσχῃ τῆς ὀρκισθησομένης Κυβερνήσεως, κ. Πλ. Χατζημιχάλης, διὰ νὰ τὸν παρακαλέσῃ νὰ μὴ ἐπιμείνῃ εἰς τὴν ἄρνησίν του, ὅπως ὀρκίσῃ τὴν Κυβέρνησιν Τσολάκογλου. Ὅταν τὸν ἠρώτησα, ἐάν θὰ συνέχιζεν ἐπιμένων νὰ μὴ ὀρκίσῃ τὴν Κυβέρνησιν, μοῦ εἶπεν ἀπλῶς ὅτι καὶ πάλιν θὰ ἠρνεῖτο. Τὴν ἐπομένην τὴν πρωτῇ, ὅταν ἐνωρίς εἰσῆλθον διὰ τὴν συνήθη συνεργασίαν εἰς τὸ γραφεῖον του, τὸν εἶδον νὰ φέρει τὰ σημεῖα κοπώσεως περισσότερα ἢ κατὰ τὰς προηγουμένας ἀγωνιώδεις ἐκείνας ἡμέρας. Μαντεύων τὴν αἰτίαν, τὸν ἠρώτησα ἐάν δέν ὑπῆρχε περιθώριον ἐπανεξετάσεως τοῦ ζητήματος τῆς ὀρκωμοσίας τῆς Κυβερνήσεως. Τότε ἐκεῖνος, μέ τὸν συνήθη ἥρεμον τόνον του, ἀλλὰ καὶ ἔχων πλήρη τὴν συναισθησιν ὅτι, κατὰ τὰς τραγικὰς ἐκείνας στιγμὰς ὀλοκλήρου τοῦ Ἑθνους τὰ βλέμματα ἦταν ἐστραμμένα πρὸς αὐτόν, μοῦ εἶπε: «Δέν ἠθέλησα νὰ κάμω κάτι τὸ ὁποῖο νὰ εἶναι ἀντίθετο πρὸς τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὰ συμφέροντα τοῦ Ἑθνους. Χθὲς βράδυ μέ ἐπεσκέφθη ὁ κ. Χατζημιχάλης καὶ ἐπὶ δύο καὶ ἡμίσειαν ὥρας συνεζήτησα τὸ θέμα μαζί του. Τοῦ ἠρνήθην. Ἀπόψε δέ, εἰς ὁλονύκτιον προσευχὴν, ἐπανεξήτασα τὸ ζήτημα, ἐάν θὰ πρέπει νὰ ὀρκίσω τὴν Κυβέρνησιν Τσολάκογλου, ἀλλὰ πάλιν εἶδον ὅτι πρέπει νὰ ἀρνηθῶ. Ὁ ὄρκος δι' ἐμέ εἶναι ἱερός καὶ δέν νομίζω ὅτι πρέπει νὰ συνεργήσω εἰς ὀρκωμοσίαν, ἡ ὁποία ἐκ προτέρου γνωρίζω ὅτι δέν εἶναι ἀληθής, καὶ ἐπομένως ἀποτελεῖ ἐμπαιγμὸν τῆς ὀρκωμο-

Μισή ἀλήθεια...

γεμάτο ψέμα

αινόμενο τῆς ἐποχῆς μας... Ἡ στέρεη θεμελίωση, ἡ χαρισματική διαλεκτική καί ἡ πειστική εὐκρίνεια τοῦ Πατερικοῦ Θεολογικοῦ λόγου δέ φωτίζουν καί δέν εὐαισθητοποιοῦν τή σύγχρονη ἐπισκοπική συνείδηση. Ὁφείλεται τό γεγονός στίς ἀναρχες ἐπιρροές τῶν κοσμικῶν σχημάτων, πού δι-

σίας. Διότι οἱ ὀρκιζόμενοι εἰς ποῖον θά ὁμόσουν πίστιν, ἀφοῦ τήν προέλευσίν των καί τήν ὑπόστασίν των τήν ἀντλοῦν ἐκ τοῦ κατακτητοῦ; Κυβέρνησις ἐλληνική ἐξακολουθεῖ νά ὑπάρχη. Ἐδῶ πρέπει νά κυβερνήσουν ἢ οἱ κατακτηταί ἀπ' εὐθείας, ἢ Ἕλληνες ἀνώτεροι ὑπάλληλοι». Ὅταν δέ τοῦ ὑπεδήλωσα τάς συνεπειάς, τάς ὁποίας θά εἶχεν ἡ ἐπιμονή του εἰς τήν ἄρνησιν, τότε ἐκεῖνος μοῦ ἀπήντησε, καί πάλιν ἡρέμως, ἀλλά σαφῶς: «Ἀνεμέτρησα ὅλας τάς συνεπείας. Τό περισσότερο τό ὁποῖον μποροῦν νά μοῦ κάμουν, εἶναι νά μοῦ ἀφαιρέσουν τήν ζωήν. Εἶμαι ἔτοιμος πρὸς τό συμφέρον τοῦ Ἑθνους καί ἐν τῇ ἐκτελέσει τοῦ καθήκοντός μου νά ἀποθάνω».

Πόσον αὐτήν τήν ὑπέροχον στάσιν τήν ὑπαγόρευσεν ἀνωτέρα ἐκκλησιαστική καί ἐθνική συνείδησις καί ὄχι ὁ φόβος μήπως θιγῇ τό προσωπικόν του κῦρος, ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι αὐτό τό ὁποῖο δέν ἤθελε νά γίνη ὑπό τοῦ ἰδίου

ακινοῦνται, μονότροπα, στίς τροχιές τῆς σκοπιμότητος καί τῆς ἀνταγωνιστικότητος; Εἶναι σύνδρομο ἰσχυαϊκῆς Ἐκκλησιολογικῆς καί Πατερικῆς κατάρτισης; Ἡ εἶναι ἀπόληξη ἐνός ἀρρωστημένου ὠφελιμισμού, πού μεταπλάθει τήν ἱστορική πραγματικότητα καί τήν προσαρμόζει στίς προδιαγραφές τῶν δικῶν του ὁραμάτων;

ὡς τοῦ ἀνωτάτου ἐκκλησιαστικοῦ λειτουργοῦ, δέν ἐπεθύμει νά γίνη καί ὑπ' οὐδενός ἄλλου κληρικοῦ. Δι' αὐτό, ἐπειδή κατ' ἐκείνην τήν πρῶαν ἔπρεπε νά μεταβῇ εἰς τήν κηδεῖαν τοῦ συζύγου τῆς κ. Σοφίας Σπανουδάκη, καί φοβούμενος μήπως κατὰ τήν διάρκειαν τῆς ἀπουσίας του ὑποκλαπῇ ἡ ἐντολή πρὸς ἐφημέριον τινά τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἵνα ἐκεῖνος τελέσῃ τήν ὀρκωμοσίαν, ἐπειδὴ δέ καί ὁ πρωτοσύγγελλός του ἡσθένει, ἐπεφόρτισε τόν ὑποφαινόμενον νά μή ἀπομακρυνθῇ ἀπό τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς καί νά ἐπιστατήσῃ, ἵνα μή, καθ' οἷον δῆποτε τρόπον, ἐκφύγῃ τυχόν ἐκ τοῦ Ἀρχιεπισκοπικοῦ Γραφείου, ἐντολή πρὸς τέλει τῆς ὀρκωμοσίας ὑπό οἰουδῆποτε κληρικοῦ.

Ταῦτα διὰ τήν ἀκρίβειαν.

Μετά πάσης τιμῆς

Ἀρχιμ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης

Ἱερά Μονή Ἀσωμάτων Πετράκη
Ὁδός Ἱωάν. Γενναδίου, Ἀθήναι

Είναι γεγονός, ότι ένα μικρό κατάλοιπο επισκοπικής ἐγρήγορης ψαύει, μέ συνειδηση ἐξαγιασμένη, τό θησαυρό τῆς Πατερικῆς ἑλλαμψης. Καί τόν μεταφέρει, διακριτικά καί σεβαστικά, στά διψασμένα πλήθη.

Ὅμως, οἱ πολλοί, ἐραστές τῆς ἐξουσίας καί τῆς ἐπίδειξης, ἐξαντλοῦνται στή νομή καί στή μέθη τῶν «δωρημάτων» τοῦ θῶκου τους. Φεύγουν τό μόχθο. Κυνηγοῦν τή χλιδή. Εἰσπράττουν τή δοξολόγηση. Καί ἐκεῖ, στό ψηλό βάθρο τῆς φτηνῆς, κοσμικῆς ἀναγνώρισης, ἀναπνέουν τήν πλαστή «ὀλοκλήρωση»(!) τῆς ἀποστολῆς τους.

Τό ἀποτέλεσμα εἶναι αὐτόδηλο. Ἡ πενία βαθύτερης γνώσης καί ἀγιαστικῆς ἐμπειρίας ἀποτυπώνεται, σοκαριστικά, στό ἀκατέργαστο ἐπισκοπικό λογίδριο καί στό «ἀδόκιμο» θεολογικό δοκίμιο. Περνάει, μέ τόν ἐπενδύτη τῆς θρασυτήτας, στά παράθυρα τῆς Τι.Βι. Κλῶθει, μέ πλαστή ταυτότητα αὐθεντίας, στούς διαλόγους, πού ἐπεργάζονται τίς σύγχρονες ἀνησυχίες καί χαράσσουν πνευματικό ἀζιμούθιο. Καί ἀπολήγει στήν ἐξέδρα τῆς χλεύης ἢ στή χαράδρα τῆς ἀπαξίωσης τοῦ συγκεκριμένου προσώπου καί, κατ' ἐπέκταση, ὀλόκληρης τῆς ἐπισκοπικῆς ἡγεσίας.

Τό φάσμα τῶν συμπεριφορῶν, πού προσφέρεται, γιά ἔρευνα καί γιά ἀνάλυση, εἶναι εὐρύτατο. Μέ διαστάσεις καί χρονικές καί ποιοτικές. Καί εἶναι ἐπιτακτικό χρέος ἡ Συνοδική διοίκηση νά τό φέρει κάποτε στό τραπέζι τῶν συζητήσεων της. Καί νά τό μελετήσῃ σέ πλάτος καί βάθος.

Μέ τοῦτο τό σύντομο καί λιτό κείμενο, θά φέρω στήν κρίση τῶν ἀ-

ναγνωστῶν μου μιά καί μόνη πτυχή. Θά ἐπισημάνω τή θαυμαστική ἀναφορά σύγχρονων Ἐπισκόπων, σέ συγκεκριμένη φυσιογνωμία τοῦ Πατερικοῦ Συναξαρίου καί σέ ἀποκλειστικά ἐπιλεγμένη διδαχή του, πού προβάλλεται, ὁμόφωνα, ὡς ὁδηγητική διδαχή πρός τό σύγχρονο ἐκκλησιαστικό ποίμνιο, ἀλλά ὅχι καί ὡς ἀφυπνιστικός ἔλεγχος πρός τό κύκλωμα τῶν ράθυμων καί ἐπίορκων σημερινῶν ποιμένων.

Αὐτοί οἱ ποιμένες-ὅσοι κι ἂν εἶναι-δείχνουν, «ἐπ' ἐσχάτων», ἓνα βαθύ θαυμασμό καί μιά ἐξειδικευμένη ἀφοσίωση στόν ἥρωα καί μάρτυρα Ἐπίσκοπο τῆς ἀρχαίας Ἀντιόχειας, στόν ἅγιο Ἰγνάτιο τό Θεοφόρο, πού σύρθηκε, δεμένος, στή Ρώμη καί πότισε μέ τό ἀγνό, μαρτυρικό του αἷμα τή γῆ τῆς ρωμαϊκῆς εἰδωλομανίας, τό Δεκέμβριο τοῦ 107 μ.Χ.

Ἀτέλειωτος ὁ πίνακας τῶν Ἐπισκόπων μαρτύρων. Ἡ ἀφοσίωση, ὅλων αὐτῶν, στό πρόσωπο τοῦ στραυρωμένου Ἰησοῦ, τοῦ Κυρίου μας, μένει θησαυρισμένη στό πανάγιο Θυσιαστήριο, ὡς σπονδή ὀλόψυχης ἀφοσίωσης καί στόν ἄμβωνα τῆς διδαχῆς καί στήν Τράπεζα τῆς Εὐχαριστίας. Τό ἰδιότυπο καί ἄξιο διερεύνησης εἶναι, ὅτι οἱ σημερινοί ποιμένες δέν ἀφυπνίζονται καί δέ στρατεύονται, νά ἀγγίξουν, μέ δίψα μάθησης, τούς κρίκους τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἀλυσίδας τῶν μαρτύρων-ποιμένων. Ἐπικεντρώνουν τό ἐνδιαφέρον τους, ἐπιλεκτικά, στόν ἅγιο Ἰγνάτιο. Τόν ἀναγνωρίζουν-χωρίς νά ἱστοροῦν ὅλες τίς πτυχές τῆς μαρτυρικῆς ζωῆς του-λαμπρό, πολύφωτο ἀστέρα «τοῦ νοητοῦ στερεώματος». Καί τόν προβάλλουν ὡς αὐθεντικό ὁδηγητή τοῦ ποιμνίου στήν ἀλήθεια καί στή γνησιότητα τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βιώματος.

Θά υπογραμμίσω τήν έντυπωσιακή ιδιοτυπία τῆς σύγχρονης αὐτῆς θαυμαστικῆς προσέγγισης τοῦ μάρτυρα Ἐπισκόπου τῆς Ἀντιόχειας. Ὁ συγκεκριμένος κύκλος τῶν μελετητῶν τοῦ βίου του καί τῶν διδασκῶν του, δέν μπαίνει στόν κόπο νά μελετήσῃ καί νά ἐρμηνεύσῃ ὁλόκληρη τή Θεολογική καί τήν Ἐκκλησιολογική διαλεκτική του καί νά τή μεταφυτεύσῃ στήν τρέχουσα πραγματικότητα.

Τά κείμενα, πού ἔχει ἀφήσῃ ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος στά θυλάκια τῆς Ἐκκλησίας καί στίς καρδιές τοῦ πληρώματος, δέν εἶναι οὔτε πολλά, οὔτε μακρά. Εἶναι ἐπτά ἐπιστολές, πού τίς ἔχει συντάξῃ καί τίς ἔχει στείλῃ σέ Ἐκκλησίες τῆς Μικρασίας καί στόν ἁγιασμένο ποιμένα τῆς Σμύρνης, στόν ἅγιο Πολύκαρπο. Εὐκολα θά μπορούσαν νά τίς διεξέλθουν οἱ θαυμαστές τοῦ Θεολογικοῦ στοχασμοῦ του, νά ἀφομοιώσουν τά ἀποκαλυπτικά νοήματά τους καί νά ἐμπλουτίσουν τή δική τους διδασχή μέ τίς Θεοφώτιστες ἀναλύσεις τοῦ μεγάλου μυστηρίου τῆς Εὐχαριστίας καί τῆς Εὐχαριστιακῆς διασύνδεσης τῶν πιστῶν στό ἕνα, ἁγιασμένο Σῶμα τῆς Ἐκκλησίας.

Οἱ σύγχρονοι ποιμένες, προσεγγίζοντας τόν Ἐπίσκοπο τῆς Ἀντιόχειας Ἰγνάτιο καί σκύβοντας στίς Ἐπιστολές του, σταματοῦν σέ μιά καί μόνη φράση. Τή διαβάζουν καί τήν ξαναδιαβάζουν. Τήν ἀποσποῦν ἀπό τό νοηματικό της πλαίσιο, πού καλύπτει, στό σύνολό της, τή ζωή τῆς Ἐκκλησίας καί τή μορφοποιοῦν σέ μήνυμα, πού καλεῖ τό λαό νά προσδεθεῖ καί νά μείνῃ πιστός στήν ἀφοσίωσή του καί στήν ἐξάρτησή του ἀπό τόν Ἐπίσκοπο, τόν πρόεδρο τῆς Εὐχαριστιακῆς Σύνταξης.

Μεταφέρω κάποια στοιχεῖα, ἀπό

τῇ δέσμῃ τῶν διδασκῶν, πού συγκίνησαν καί συνήγειραν τοὺς εὐκαιριακοὺς μελετητές τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου:

«Πάντες τῷ ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς Ἰησοῦς Χριστός τῷ πατρί, καί τῷ πρεσβυτερίῳ ὡς τοῖς ἀποστόλοις... ὁ-που ἂν φανῇ ὁ ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τό πλη-θος ἔστω· ὥσπερ ὅπου ἂν ᾤ Χριστός Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολική ἐκκλησία. οὐκ ἐξόν ἐστίν χωρίς τοῦ ἐπισκόπου οὔτε βαπτίζειν οὔτε ἀγάπην ποιεῖν· ἀλλ' ὁ ἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, τοῦτο καί τῷ Θεῷ εὐάρεστον, ἵνα ἀσφαλές ᾖ καί βέβαιον πᾶν ὃ πράσσεται» (πρός Σμυρναίους VII).

Μέ τήν προτροπή του αὐτή, ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος καλεῖ τοὺς πιστοὺς τῆς Σμύρνης, νά καλλιεργοῦν, μέ ἰδιαίτερη σπουδή, τήν ἐνότητα, μένοντες πιστοί στίς διδασχές καί στίς προτροπές τοῦ Ἐπισκόπου τους (πού κείνη τήν ἐποχή ᾔ-ταν ὁ ἡρωϊκός Πολύκαρπος). Νά βρίσκονται συνεχῶς πλάι του. Νά ἐνστερνίζονται τίς διδασχές του. Καί νά μή κάνουν τίποτα, πού νά κλονίζει τήν ἁγιασμένη, Εὐχαριστιακή τους ἐνότητα.

«...ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ ἀλλήλους δια παντός ἀγαπᾶτε, μηδέν ἔστω ἐν ὑμῖν, ὃ δυνήσεται ὑμᾶς μερίσαι, ἀλλ' ἐνώθητε τῷ ἐπισκόπῳ καί τοῖς προκαθημένοις εἰς τύπον καί διδασχὴν ἀφθαρσίας» (πρός Μαγνησιεῖς VI). (Σᾶς συμβουλεύω... νά ἀγαπᾶτε ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί νά μή βλέπετε ποτέ μέ μάτι σαρκικό τόν πλησίον, ἀλλά νά τόν ἀγαπᾶτε μέσα στό πνεῦμα καί στήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Νά μήν ὑπάρχει τίποτα, ἀνάμεσά σας, πού νά μπορεῖ νά σᾶς χωρίσει, ἀλλά νά ἐνωθεῖτε μέ τόν ἐπίσκοπο καί μέ τοὺς προκαθημένους τῆς Ἐκκλησίας, σέ προτύπωση τῆς ἐνότητος, πού θά ἔχετε στήν ἀφθαρτὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ).

«Τέκνα φωτός ἀληθείας, φεύγετε

τόν μερισμόν καί τάς κακοδιδασκαλίας· ὅπου δέ ὁ ποιμήν ἐστίν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε. πολλοί γάρ λύκοι ἀξιόπιστοι ἡδονῇ κακῇ αἰχμαλωτίζουσιν τοὺς θεοδρόμους· ἀλλ' ἐν τῇ ἐνότητι ὑμῶν οὐκ ἔχουσι τόπον» (Ἰγνάτιος πρὸς Φιλαδελφεῖς, II).

(Τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, πού εἴσαστε λουσμένα στό φῶς τῆς Ἀληθείας, ἀποφεύγετε τοὺς διχασμούς καί τίς κακοδιατυπωμένες διδασκαλίες. Ἀκολουθεῖτε τίς θεοφώτιστες διδαχές τῶν ποιμένων σας. Γιατί ὑπάρχουν πολλοί λύκοι, πού μέ τήν παρουσίαση καί τή διδαχή τῆς κακῆς ἡδονῆς, αἰχμαλωτίζουν αὐτούς, πού τρέχουν στό δρόμο τοῦ Θεοῦ. Αὐτοί δέν ἔχουν καμμία θέση στή δική σας, ἀγιασμένη ἐνότητα).

Αὐτές τί Θεοφώτιστες, παραινέσεις τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου καί κάποιες ἄλλες, ἀποσαφηνιστικές τῶν ἰδίων ἐκκλησιολογικῶν ἀρχῶν του, τίς ἀπομονώνουν, τίς ἀναμασοῦν καί τίς διατυμπανίζουν, ὅπου συναντοῦν μικρή ἢ μεγάλη ὁμάδα τοῦ πληρώματος, οἱ «νεοφώτιστοι»(!!!), ἀλλά «ἀφώτιστοι» Ἐπίσκοποι. Τίς ἐκμεταλλεύονται, γιά νά πειθαναγκάσουν τό ἀπρόθυμο καί ἀπείθαρχο ποίμνιο νά σκύψει τόν αὐχένα καί νά τοὺς ἀποδεχτεῖ ὡς γνήσιους πατέρες καί ὡς ἀνύστακτους ποιμένες. Αὐτό καί τίποτα περισσότερο. Τό εὐρύ ἄνοιγμα τῶν ἐκκλησιολογικῶν διδαχῶν τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου δέν τοὺς ἐντυπωσιάζει καί δέν τοὺς προβληματίζει. Τίς ἐγκαταλείπουν στό περιθώριο καί στή σιωπή. Μόνο τους ὄραμα καί μόνη τους διδαχή: οἱ πιστοί νά μή γυρίζουν τήν πλάτη στόν τοπικό Ἐπίσκοπο καί νά μήν ἀποθέτουν τήν ἐμπιστοσύνη τους σέ ἄλλο, «χαρισματοῦχο» ἐκκλησιαστι-

κό λειτουργό. Νά ἀναγνωρίζουν, ὡς μόνο πνευματικό τους πατέρα καί ποιμένα, αὐτόν πού φοράει τή δεσποτική μίτρα καί κραδαίνει τήν ποιμαντική του ράβδο. Νά σκύβουν τό κεφάλι καί νά ὑποτάσσονται στίς δεσποτικές ἐντολές του, ἔστω καί ἂν εἶναι ἰσχνές ἢ στρεβλές ἢ ἂν φτάνουν στίς ἀκοές τους καί στίς καρδιές τους ὡς ἀδόκιμες πενιές σπασμένης κιθάρας.

Ἡ σοβαρή μελέτη τῶν ἀτίμητων ἐπιστολῶν τοῦ Θεοφόρου Ἰγνατίου μᾶς φέρνει σέ ἄλλο ἄνοιγμα. Στήν ἀποστολικότητα τοῦ συνειδησιακοῦ του θησαυρίσματος. Στήν παραδείσια καθαρότητα τῆς ψυχῆς του. Στόν καυτό ἔρωτά του πρὸς τό Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Στόν πλοῦτο τῶν ποιμαντικῶν ἐμπειριῶν του.

Καί πέρα ἀπό τήν ἐπισήμανση καί ἀνάδειξη τῶν προσωπικῶν βιωμάτων τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, οἱ ἐπιστολές αὐτές μᾶς φέρνουν, προσκυνητές καί σπουδαστές, στό χαρισματικό κλίμα ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν, πού ἀξιώθηκαν νά γίνουν ἀποδέκτες τῶν ἐπιστολῶν του. Στήν ποιότητα τῆς πνευματικῆς κοινωνίας, πού εἶχαν ἀναπτύξει οἱ Μικρασιατικές, τοπικές ἐκκλησιαστικές κοινότητες. Στήν ἔλλαμψη καί τήν ἀκτινοβολία τῶν προκαθημένων Ἐπισκόπων τους.

Τά ἐπτά αὐτά κείμενα, λίγα σέ σχέση μέ τόν ὄγκο τῶν Πατερικῶν συγγραφῶν, ἀποτελοῦν προσδιορισμό καί ἀνάλυση τῆς «ἀποστολικότητας», τῆς φόρτισης τῶν χαρισμάτων, πού ζωογόνησαν καί καθοδήγησαν τοὺς ποιμένες καί τά ποίμνια, κατά τήν ἀποστολική καί τήν μεταποστολική περίοδο καί ἔκαναν νά λάμψει ἡ Ἐκκλησία τοῦ Θε-

οὔ, ὡς λύχνος «ἐπὶ τὴν λυχνίαν» (Ματθ. ε' 16), μέσα στά τραγικά σκοτάδια τῆς εἰδωλολατρίας.

Αὐτὴ τὴν ποιότητα τῶν βιωμάτων, πού ἀναδύεται ἀπὸ τίς ἐπιστολές τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, αἰσθάνομαι τὴν ἀνάγκη νὰ τὴν ἀναλύσω καὶ νὰ τὴν τονίσω ἀκόμη περισσότερο. Καὶ θὰ παρακαλέσω τοὺς ἀναγνῶστες μου νὰ μέ παρακολουθήσουν μέ διακριτικὴ προσοχή.

1. Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ἦταν ἓνα ἄνθος τοῦ ἀποστολικοῦ ἀνθοκηπίου. Ὁδηγήθηκε στό μαρτυρικό θάνατο τό ἔτος 107 μ. Χ. Μόλις στὴν αὐγὴ τῆς δεύτερης ἑκατονταετίας. Καί, τὴ στιγμὴ ἐκείνη, βρισκόταν στό 86^ο ἔτος τῆς ἡλικίας του. Μέ τὰ σημάδια τῶν βαθειῶν γηραιῶν στό κουρασμένο κορμί του. Καί μέ τὴ νεότητά τῆς ψυχῆς του σέ πλήρη ἀνθοφορία.

Τὰ πολλά του χρόνια, τὰ χρόνια τῆς νεότητος καὶ τῆς ὠριμότητος, τὰ ἔζησε μέσα στό ἀποστολικό κλίμα τῆς πρώτης ἑκατονταετίας. Μαθήτευσε στά πόδια τοῦ μαθητῆ τῆς ἀγάπης, τοῦ Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστῆ Ἰωάννη. Πῆρε τίς ἀποστολικές ἐμπειρίες καὶ τίς ἔκανε δικές του. Καί ὅλα αὐτά τὰ ἱερά ἀποκτήματα τὰ ἀπόθετε στίς μυστικές τράπεζες τῶν ἀνθρώπινων καρδιῶν, δημιουργώντας, μέ τὴν προσφορά του αὐτῇ, τό βίωμα τῆς καθολικῆς, ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

2. Ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Ἀντιόχειας Ἰγνάτιος ἦταν ὁ γενναῖος ἀγωνιστής, πού δέ φοβόταν, ἀκόμα καὶ στά 86 του χρόνια, τὴ μανία τῶν διωκτῶν καὶ δέν ἐπέτρεψε στόν ἑαυτό του τὴ φυγὴ ἀπὸ τό μαρτύριο.

Τὴ μιά ἀπὸ τίς ἐπιστολές του, τὴ

γράφει ἐνῶ τό στρατιωτικό ἀπόσπασμα τὸν ἔσερνε, δεμένο, στὴ Ρώμη, γιὰ νὰ δικαστεῖ ἐκεῖ καὶ νὰ προσφερθεῖ, βορά, στά ἐξαγριωμένα θηρία. Οἱ πληροφορίες, πού τοῦ μεταδόθηκαν, ἔλεγαν ὅτι οἱ πιστοὶ τῆς Ρώμης εἶχαν συγκινηθεῖ καὶ συγκλονιστεῖ ἀπὸ τὴν εἰδηση, πὼς συνέλαβαν τὸν ξακουστό, ἄγιο γέροντα καὶ πὼς τὸν ὁδηγοῦσαν στὴ ρωμαϊκὴ πρωτεύουσα, γιὰ νὰ τὸν θανατώσουν. Καὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται μέ δραστηριότητα, γιὰ νὰ πετύχουν τὴν ἀπελευθέρωσή του. Ὁ Ἰγνάτιος, δέν ἀναπαύτηκε μέ αὐτὴ τὴν εἰδηση. Ἀντίθετα, ἐνοχλήθηκε. Ἀφοσιωμένος στόν σταυρωμένο Ἰησοῦ, δέν ἐπέτρεψε στόν ἑαυτό του, ἀκόμα καὶ τὴ σκέψη, πὼς ἦταν δυνατό, μέ τὴ μεσολάβηση τῶν Χριστιανῶν τῆς Ρώμης, νὰ ἀποφύγει τὴ θυσία τῆς ὑπαρξῆς του γιὰ τὴν ἀγάπη καὶ τὴν πιστότητά του στόν ἀρχηγό τῆς Ἐκκλησίας.

Στὴ μέση τῆς ἐπώδυνης διαδρομῆς, γράφει στοὺς Ρωμαίους ἀδελφούς καὶ τοὺς καθικετεύει νὰ μὴν ἐπιμείνουν σ' αὐτὴ τους τὴν προσπάθεια. Σὰς ἰκετεύω-τούς γράφει-μὴν προσπαθήσετε νὰ μέ κρατήσετε σέ τούτη, τὴν πρόσκαιρη, ζωὴ. Γιατί αὐτό θὰ εἶναι, γιὰ μένα, θάνατος. Θὰ κερδίσω τό γήϊνο καὶ πρόσκαιρο. Καὶ θὰ χάσω τό οὐράνιο καὶ αἰώνιο.

«Ζῶν γάρ γράφω ὑμῖν, ἐρῶν τοῦ ἀποθανεῖν, ὃ ἐμός ἔρως ἐσταύρωται» (Τό Πρόσωπο, πού ὑπεραγαπῶ, ὃ Ἰησοῦς Χριστός, σταυρώθηκε γιὰ μένα καὶ γιὰ τοὺς ἀδελφούς μου. Θέλω νὰ πεθάνω καὶ νὰ βρεθῶ κοντά Του).

«Παρακαλῶ ὑμᾶς, μὴ εὐνοία ἄκαιρος γέννησθέ μοι, ἀφετέ με θηρίων εἶναι βοράν, δι' ὧν ἔστιν Θεοῦ ἐπιτυχεῖν. σῆτός εἰμι Θεοῦ, καὶ δι' ὁδόντων θηρίων ἀλήθουμαι, ἵνα καθαρὸς ἄρτος εὐρεθῶ

του Χριστοῦ». (Σὰς παρακαλῶ, μὴ γίνε-
τε ὁμάδα, ἄκαιρα φιλική καί εὐνοϊκή
ἀπέναντί μου. Ἀφεῖστε με νά γίνω βο-
ρά τῶν θηρίων, γιά νά πετύχω τήν ἔνω-
σή μου μέ τό Θεό. Εἶμαι σιτάρι τοῦ Θεοῦ
καί ἀλέθομαι ἀπό τά δόντια τῶν θη-
ρίων, γιά νά γίνω καθαρό ψωμί τοῦ
Χριστοῦ).

3. Ὑπάρχει, ὅμως καί ἄλλη χαρι-
σματική πτυχή σ' αὐτή τήν ἐπιστολική
καθοδήγηση. Ἀπευθύνεται σέ ζωντανές
Ἐκκλησίες τῆς Μικρασίας. Σέ κοινότη-
τες, πού εἶχαν δεχτεῖ τήν πίστη ἀπό
κορυφαίους Ἀποστόλους καί εἶχαν
ποτιστεῖ, ἴσαμε τά βάθη τῶν ὑπάρξεών
τους, ἀπό τήν κρυστάλλινη ἀποστολι-
κή παράδοση.

Γράφει στήν Ἐκκλησία τῆς Σμύρνης,
«ἐκκλησία Θεοῦ πατρός καί τοῦ ἡγα-
πημένου Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἡλεημένη ἐν
παντί χαρίσματι, πεπληρωμένη ἐν πί-
στει καί ἀγάπῃ, ἀνυστερήτῳ οὐσῇ παν-
τός χαρίσματος (πού δέ στερεῖται ἀπό
κανένα πνευματικό χάρισμα), Θεοπρε-
πεστάτῃ καί ἁγιοφόρῳ...».

Γράφει στόν Πολύκαρπο «Ἐπισκό-
πῳ Ἐκκλησίας Σμυρναίων, μᾶλλον
ἐπισκοπημένῳ ὑπό Θεοῦ πατρός καί
κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ» (πού, δέν ἐπι-
σκοπεῖ ἀπλῶς τά μέλη τοῦ Σώματος
τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά, κατά κυριολεξία,
ἐπισκοπεῖται ἀπό τόν Θεό Πατέρα καί
ἀπό τόν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό). Καί μέ
ἀδελφική ἐγκαρδιότητα, ἀνάμεσα στίς
φωτισμένες συμβουλές, τοῦ ὑπογραμ-
μίζει καί τό χρέος του νά στέκεται πάν-
τοτε, ὡς πόλος ἑλξης καί ὡς ὁδηγός
γιά ὁλόκληρο τό ποίμνιο. «Μηδέν ἄνευ
γνώμης σου γινέσθω, μηδέ σύ ἄνευ Θε-
οῦ τι πράσσει· ὅπερ οὐδέ πράσσεις. εὐ-
στάθει... Στήθι ἐδραῖος ὡς ἄκμων τυ-
πτόμενος (στάσου ὀρθος, σάν τό ἀμό-

νι, πού χτυπιέται), μεγάλου ἐστίν ἀθλη-
τοῦ τό δέρεσθαι καί νικᾶν, μάλιστα δέ
ἐνεκεν Θεοῦ πάντα ὑπομένειν ἡμᾶς δεῖ,
ἵνα καί αὐτός ἡμᾶς ὑπομείνῃ».

Γράφει στούς Ἐφεσίους, βαθείᾳ συγ-
κινήμενος καί ἀνοίγοντας τήν καρδιά
του, ἐπισημαίνει: «Ἐγώ μέν οὖν τήν
πολυπλήθειαν ὑμῶν ἐν ὀνόματι Θεοῦ
ἀπέιληφα ἐν Ὀνησίμῳ τῷ ἐπ' ἀγάπῃ
ἀδιηγῆτω, ὑμῶν δέ ἐπισκόπῳ, (τήν
πολυπληθέστατη κοινότητά σας τήν
ἔνοιωσα κοντά μου καί τή χάρηκα, στό
πρόσωπο τοῦ Ἐπισκόπου σας, πού τόν
ἀγαπῶ μέ ἀγάπῃ ἀπερίγραπτη), ὃν εὐ-
χομαι κατὰ Χριστόν Ἰησοῦν ὑμᾶς ἀγα-
πᾶν, καί πάντας ὑμᾶς ἐν ὁμοιώματι
αὐτοῦ εἶναι».

Γράφει στούς Μαγνησιεῖς καί, ἀνά-
μεσα στίς πατρικές συμβουλές, σημει-
ώνει: «Εἰδώς ὑμᾶς πεπληρωμένους
παντός ἀγαθοῦ, συντόμως παρεκάλε-
σα ὑμᾶς ἐν ἀγάπῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ, μνη-
μονεύετέ μου ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑ-
μῶν, ἵνα Θεοῦ ἐπιτύχω καί τῆς ἐν Συρίᾳ
Ἐκκλησίας, ἧς οὐκ ἄξιός εἰμι καλεῖσθαι
ἐπίσκοπος» (XIV). (Μνημονεύετε στίς
προσευχές σας καί τήν Ἐκκλησία τῆς
Συρίας, πού μοῦ τήν ἐμπιστεύτηκε ὁ
Θεός, ἀλλά δέν εἶμαι ἄξιος νά ὀνομάζο-
μαι Ἐπίσκοπός της).

Σταχυολόγησα μερικά ἀποσπάσμα-
τα ἀπό τίς Ἐπιστολές τοῦ Θεοφόρου Ἰ-
γνατίου, τίς γεμάτες πνεῦμα Θεοῦ καί
ποτισμένες μέ τήν ἀγάπη. Στόχος μου
δέν ἦταν μόνο ἡ προσωπική μας δια-
σύνδεση μέ τόν ἱερομάρτυρα Ἐπίσκο-
πο τῶν ἀποστολικῶν χρόνων, ἀλλά
καί ἡ γνωριμία τῶν αὐθεντικῶν καί θερ-
μῶν βιομάτων ὅλων τῶν νεοσύστα-
των, τοπικῶν Ἐκκλησιῶν, πού ἀνα-
πτύσσονταν καί ἀπλώνονταν, μέ κύ-
ρια λαχτάρα τήν ἀφοσίωση στό Πρό-
σωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί μέ κύρια

ἐπιδίωξη τήν καλλιέργεια τῆς ἀγάπης.

4. Πρόδηλο -ἀπό ὅσα παράθεσα ἴσα- με τώρα -ὅτι ἡ ζωή, μέσα στήν ἀποστολική Ἐκκλησία, δέν ἐκφράζεται καί δέν ἐμπλουτίζεται μόνο μέ τήν τυπική ὑποταγή στό προστάγματα τοῦ Ἐπισκόπου. Ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος τονίζει, μέ ἔντο- νες ἐπαναλήψεις τό χρέος τῆς ὑπακοῆς, ἀλλά τοποθετεῖ ὅλη αὐτή τήν πνευματική διασύνδεση καί ἐξάρτηση, μέσα στό Ἀγιοπνευματικό κλίμα τῆς Εὐχαριστίας. Ὁ πιστός δέν εἶναι ἕνας ὑπηρέτης τοῦ Ἐπισκόπου, πού τόν ἀκούει μέ προσοχή καί πού ὑποτάσσεται στό θέλημά του, δίχως τόν παραμικρό δισταγμό. Ἡ ἐνότητα ποιμένα καί ποιμνίου χαλκεύεται μέσα στό δεῖπνο τῆς Εὐχαριστίας καί ἡ ὑπακοή καλλιεργεῖται ὡς ἀποτέλεσμα καί ὡς προέκταση τῆς ἀγαπητικῆς κοινωνίας ὅλων τῶν μελῶν τοῦ ἱεροῦ Σώματος.

Γράφει στούς Μαγνησιεῖς:

«...Παραινῶ, ἐν ὁμονοίᾳ Θεοῦ σπου- δάζετε πάντα πράσσειν, προκαθημέ- νου τοῦ ἐπισκόπου εἰς τύπον Θεοῦ καί τῶν πρεσβυτέρων εἰς τύπον συνεδρίου τῶν ἀποστόλων καί τῶν διακόνων, τῶν ἐμοί γλυκυτάτων, πεπιστευμένων δια- κονίαν Ἰησοῦ Χριστοῦ... Πάντες οὖν, ὁμοήθειαν Θεοῦ λαβόντες, ἐντρέπεσθε ἀλλήλους, καί μηδεῖς κατά σάρκα βλε- πέτω τόν πλησίον, ἀλλ' ἐν Ἰησοῦ Χρι- στῷ ἀλλήλους διά παντός ἀγαπάτε» (VI). (Ὅλοι, ὅσοι ἀποκτήσατε τό ἴδιο ἦ-θος, ἐνωμένοι μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό, νά σέβετε ὁ ἕνας τόν ἄλλο καί κανένας νά μή βλέπει μέ μάτι σαρκικό τόν πλη- σίον, ἀλλά νά ἀγαπᾶτε πάντοτε ἀλλή- λους, στό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ).

Στούς Φιλαδελφεῖς κάνει τή σύ- σταση: «Σπουδάσατε οὖν μιᾷ εὐχαρι- στία χρῆσθαι· μία γάρ σάρξ τοῦ κυρίου

ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καί ἐν ποτήριον εἰς ἔνωσιν τοῦ αἵματος αὐτοῦ» (IV).

Καί τούς Σμυρναίους τούς συμβου- λεύει, νά μετέχουν στήν μιά καί μονα- δική Εὐχαριστία, στήν ὁποία προΐστα- ται ὁ Ἐπίσκοπος: «Ἐκείνη βεβαία εὐ- χαριστία, ἡγείσθω, ἡ ὑπό τόν ἐπίσκο- πον οὔσα, ἥ ᾧ ἄν αὐτός ἐπιτρέψη».

Ὁ σύνδεσμος καί ἡ ἐξάρτηση τοῦ πλή- θους ἀπό τόν Ἐπίσκοπο, τόν προϊστά- μενο τῆς λατρευτικῆς, Εὐχαριστιακῆς Σύναξης, ἐνώνει τό πλήθος στό ἕνα Σῶμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί συγκροτεῖ τήν καθολική Ἐκκλησία. Χωρίς αὐτό, τόν Εὐχαριστιακό σύνδεσμο, δέν ὑπάρ- χει Ἐκκλησία.

5. Ἡ ἐνότητα τῶν μελῶν τῆς Ἐκκλη- σίας μέ τόν Ἐπίσκοπο πραγματοποιεῖται καί ὁλοκληρώνεται στήν ἀτμό- σφαιρα καί στήν πράξη τῆς Εὐχαρι- στίας. Καί ἡ ἐνωμένη Εὐχαριστιακή κοινότητα προσφέρεται, ὡς κοινότη- τα ἀγάπης καί ἀφοσίωσης, στόν Σταυ- ρωμένο Υἱό τοῦ Θεοῦ.

Ἐχοντας αὐτή τήν ἀνεκτίμητη ἐμπει- ρία στή σκέψη καί στήν καρδιά, συμ- βουλευεῖ ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος τούς Ἐφε- σίους: «Ὅθεν πρέπει ὑμῖν συντρέχειν τῇ τοῦ ἐπισκόπου γνώμῃ, ὅπερ καί ποι- εῖτε, τό γάρ ἀξιονόμαστον ὑμῶν πρε- σβυτέριον, τοῦ Θεοῦ ἄξιον, οὕτως συν- ἡρμοσται τῷ ἐπισκόπῳ, ὡς χορδαί κι- θάρᾳ. διά τοῦτο ἐν τῇ ὁμονοίᾳ ὑμῶν καί συμφώνῳ ἀγάπῃ Ἰησοῦς Χριστός ἄδεται» (IV). (Τό πρεσβυτέριο, τό ἄξιο τοῦ ὀνόματός του καί ἄξιο μπροστά στό Θεό, βρίσκεται συναρμοσμένο μέ τόν Ἐπίσκοπο, ὅπως οἱ χορδές βρί- σκονται ἁρμοσμένες στήν κιθάρα. Καί στήν ἀτμόσφαιρα αὐτῆς τῆς ὁμόνοιας καί στή συμφωνία τῆς ἀγάπης, ὑμνεῖ- ται καί δοξολογεῖται ὁ Ἰησοῦς Χριστός.

Ἡ Εὐχαριστία, ἡ λατρεία στό σύνολό της καί ἡ ἐκκλησιαστική ζωή, μέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς ἀγάπης, διαμορφώνουν τό ἥθος τοῦ Σώματος τῆς Ἐκκλησίας, πού εἶναι ἀνοιγμα στή θεϊκή Ἀγάπη καί ἀνταπόκριση καρδιάς, μέ τήν ἐναρμόνια, δοξολογική ἀναφορά στό Πρόσωπο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καί μέ τή μεταφορά τῆς ἀγάπης στήν καθημερινή ἐπικαιρότητα.

6. Ὁ Ἅγιος Ἰγνάτιος, διαγράφοντας αὐτόν τόν ὀρίζοντα τῆς Εὐχαριστιακῆς, δοξολογικῆς κοινωνίας τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας μέ τόν Ἐπίσκοπό του, δέν ἰχνογραφεῖ μιά δεοντολογία, ἄγνωστη στούς ἀποδέκτες τῶν ἐπιστολῶν του. Χαίρεται τό πνεῦμα, πού κυριαρχεῖ. Καί τό ἐμπλουτίζει μέ τίς διδασχές του. Γνωρίζει τούς Ἐπισκόπους τῶν γύρω περιοχῶν. Τόν καθένα μέ τά προσωπικά του χαρίσματα καί μέ τήν ἀτίμητη προσφορά, πού εἰσφέρει στό ποίμνιό του. Γνωρίζει ἀκόμα, καί τίς ἀνάγκες τῶν ποιμνίων. Καί τούς κινδύνους, πού ἐλοχεύουν γύρω ἀπό τήν ἐκκλησιαστική τους αὐλή. Καί τούς ὀδηγεῖ ὅλους στήν ὁμόνοια καί στή δοξολογική ἐνατένιση.

Μεταφέρω ἓνα σχετικό ἀπόσπασμα, ἀπό τήν «Πρός Ἐφεσίους» ἐπιστολή του. Εἶναι χαρακτηριστικό. Ἀναδεικνύει τό ἥθος τῶν Ποιμένων, πού στέκονταν «ἐπικεφαλῆς» τῶν τοπικῶν Ἐκκλησιῶν. Καί καλεῖ ὅλο τό πλήρωμα νά τούς σέβεται, νά τούς ὑπακούει καί νά συναρμόζεται μαζί τους στήν κοινή λατρεία καί στήν κοινή ὑποταγή στό θέλημα τοῦ Θεοῦ.

«Εἰ γάρ ἐγώ ἐν μικρῷ χρόνῳ τοιαύτην συνήθειαν ἔσχον πρός τόν ἐπίσκοπον ὑμῶν, οὐκ ἀνθρωπίνην οὔσαν, ἀλλά πνευματικήν, πόσω μᾶλλον ὑμᾶς

μακαρίζω, τούς ἐνκεκραμένους αὐτῷ ὡς ἡ ἐκκλησία Ἰησοῦ Χριστῷ, καί ὡς Ἰησοῦς Χριστός τῷ πατρί, ἵνα πάντα ἐν ἐνότητι σύμφωνα ᾦ». (Ἐγώ εἶχα μιά τέτοια, ὄχι ἀνθρώπινη, ἀλλά πνευματική κοινωνία μέ τόν Ἐπίσκοπό σας, ἔστω καί ἂν αὐτή ἔτρεξε σέ μικρό χρονικό διάστημα. Πόσο περισσότερο πρέπει νά μακαρίζω σᾶς, πού εἴσαστε δεμένοι μέ τόν ποιμένα σας καί πατέρα, ὅπως ἡ Ἐκκλησία εἶναι δεμένη καί συναρμολογμένη μέ τόν Ἰησοῦ Χριστό).

Μελετώντας τόν ὑπέροχο καί ἀνεκτίμητο αὐτό ἱστορικό πίνακα τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καί ρίχνοντας ματιές ἀγάπης, σεβασμοῦ καί μαθητείας στίς ἐξαυλωμένες καί θεωμένες φυσιογνωμίες τῶν Ἐπισκόπων Της καί ἰδιαίτερα τοῦ Ἐπισκόπου τῆς Ἀντιόχειας Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, αὐθόρμητα, θέτω στόν ἑαυτό μου καί στούς γύρω μου τά ἐρωτήματα: Ὑπάρχει ἀντιστοιχία ἐκείνης τῆς ἐποχῆς μέ τήν τρέχουσα; Οἱ σημερινοί Ἐπίσκοποι εἶναι φύλακες τοῦ πνεύματος, τῆς παράδοσης, τῆς ἀγιότητος καί τῆς αὐθεντικότητος τῶν Ἐπισκόπων τῆς ἀποστολικῆς περιόδου; Μποροῦν νά μιλήσουν, μέ τό κύρος τοῦ ἀγίου Ἰγνατίου; Δικαιοῦνται νά φωνάξουν καί νά καλέσουν τό ἐκκλησιαστικό πλήρωμα, νά προσδεθεῖ στή φροντίδα τους καί στίς ἐντολές τους καί νά ὑποταγεῖ, δίχως ἀντίρρηση ἢ ἐπιφύλαξη, στή διδασχή τους. Βρίσκουν τό θάρρος νά ἀποφανθοῦν, ὅτι ἐκεῖ, πού βρίσκονται αὐτοί, ἐκεῖ, πού ἀποθέτουν τούς πόθους τους καί τίς δραστηριότητές τους, βρίσκεται ἡ ζωντανή, Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία; Ἡ συνέχεια τῆς Εὐχαριστιακῆς Σύναξης τῶν ἀποστολικῶν χρόνων; Ὁ μυρίννοος

κῆπος τῆς ἀποστολικῆς ἀγιότητος, πού εὐωδιάζει καί ἐμπνέει, ἀκόμα καί σήμερα, μέσα ἀπό τίς ἐπιστολές τοῦ Θεοφόρου Ἰγνατίου καί μέσα ἀπό τή χρονογραφία, πού μᾶς κληροδότησαν οἱ αἰῶνες;

Τά ἐρωτήματα αὐτά μέ μπλοκάρουν καί μέ παγιδεύουν. Δέ βρίσκω μέσα μου τήν ἀπόκριση, πού θά μπορούσε νά ἀποδώσει πιστά τή σημερινή πραγματικότητα, δίχως νά πλήξει τό γόητρο τοῦ ἐπισκοπικοῦ περιβάλλοντός μου.

Ἐντρομος ἀποσύρομαι στό ρεῖθρο τοῦ θεατή καί στοχαστή. Ὀφειλετικά, ὅμως, ἀφήνω νά ἀκουστεῖ ἡ αὐθεντική μαρτυρία-καί διαμαρτυρία-ἐνός χτεσινού ἡγέτη τῆς ἐπισκοπικῆς ὁμήγουρης. Ἄν οἱ δικές μου, μελαγχολικές καί ἐπικριτικές ἀπόψεις ἤ οἱ ἀπόψεις ὁποιουδήποτε ἄλλου, γνώστη τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐπικαιρότητας, μποροῦν νά σηκώσουν θύελλα διαμαρτυρίας, οἱ δικές του ἀποφάνσεις δέν ἐπιδέχονται ἀμφισβήτηση. Ἐπίσημες οἱ ἀνακοινώσεις του, «ἐν Συνόδῳ». Συγκρατημένες καί διακριτικές οἱ κρίσεις του. Φωτογραφίζουν τό πλαστό προφίλ καί τό ἐξαχρειωμένο βάθος κάποιων δαιτυμόνων τῆς Συνοδικῆς τράπεζας. Ὁμολογοῦν, ἐνώπιον ὅλου τοῦ πληρώματος, ὅτι βρισκόμαστε σέ τραγική, ἠθική κρίση. Καί ὅτι, ἐξ αἰτίας αὐτῆς τῆς ἐκτροπῆς, δέν εἴμαστε σέ θέση νά ἀνταποκριθοῦμε στήν ἐπισκοπική μας ὑπευθυνότητα. Δέν ἔχουμε τά φόντα νά ὀδηγήσουμε τό λαό τοῦ Θεοῦ στήν ἐξαγιασμένη Σύναξη τῆς Εὐχαριστίας καί τῆς Ἀγάπης. Καί, κατά προέκταση, δέν μᾶς πέφτει λόγος νά πιάσουμε στό στόμα μας τήν παραίνεση τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου καί νά φωνάξουμε: «Ὅπου ὁ ποιμήν ἐστίν, ἐκεῖ ὡς πρόβατα ἀκολουθεῖτε» (Ἰγνατίου, πρὸς Φιλαδελφεῖς).

Ὁ ἡγέτης, στόν ὁποῖο ἀναφέρομαι, εἶναι ὁ μακαριστός Χριστόδουλος.

Κατά τήν ἑκτακτὴ Συνέλευση τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, πού πραγματοποιήθηκε στίς 18-19 Φεβρουαρίου τοῦ 2005, ὁ πρόεδρος τοῦ Σώματος Χριστόδουλος, μέ ἔκφραση σκυθρωπῆ, ἀνέβηκε στό βῆμα καί εἶπε, μεταξύ ἄλλων: «Ὅπως ἀποδεικνύεται, ὑπάρχουν σέ ὅλες τίς βαθμίδες κάποιοι κληρικοί, πού ἔχουν προδώσει τὴν ἱερὴ ἀποστολὴ των, ἢ ἔχουν συμπεριφερθεῖ κατ' ἐπιταγὴν τῶν ἐπιληψίων ἀδυναμιῶν των. Δύο εἶναι τὰ βασικὰ ἀδικήματα τῶν κληρικῶν αὐτῶν: ἡ φιληδονία καί ἡ φιλαργυρία. Καί θὰ πρέπει νά παραδεχθοῦμε πῶς σέ κάποιο βαθμὸ εἴμαστε ὅλοι ἔνοχοι, γιατί, ἀπὸ ὅ,τι φαίνεται, ἀνεχθήκαμε αὐτές τίς καταστάσεις, ὅπου ὑπάρχουν, ἐφ' ὅσον τίς γνωρίζαμε, πού ἔχουν διαβουκολήσει τίς συνειδήσεις καί ἔχουν ἐκθέσει πρόσωπα καί τὸν ἱερό θεσμό, πού ὑπηρετοῦμε... Εἴμαστε ὑπεύθυνοι ὅσοι ὄχι μόνον ἐπροστατεύσαμεν, ἀλλὰ καί ἀνεχθήκαμε νά ὑπάρχουν στήν τοπικὴ μας Ἐκκλησία κληρικοὶ ἀσυνεπεῖς πρὸς τὴν ἀποστολὴν των καί μετατρέψαμε τίς Μητροπόλεις μας σέ θερμολήπια ἀθλιότητων...».

Αὐτά εἶπε καί διακήρυξε, δημόσια, ὁ Χριστόδουλος, κατὰ τό Φεβρουάριο τοῦ 2005. Καί μέ αὐτά ἄνοιξε τὰ στόματα τῶν πολυώνυμων ἐπικριτῶν καί σφράγισε τίς ἀναιδεῖς γλῶσσες τῶν διεφθαρμένων ρασοφόρων.

Ἐγώ, ὅπως παραπάνω δήλωσα, θά ἀποφύγω τὸν καταλογισμό εὐθυνῶν. Θά κλείσω τὴν ἐκδίπλωση τῶν ἱστορικῶν δεδομένων, μέ μιά ἐπὶ πλεον ἀναφορά στίς διδασχές τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου: «Ἄμεινόν ἐστίν σιωπᾶν καί εἶναι, ἢ

«ΤΟ ΕΚΚΛΗΤΟΝ»

«Κανονική και νομική θεώρηση»

Ο Μητροπολίτης Μεσσηνίας με την από 24.8.2009 επιστολή του, την οποία απευθύνει στον «Τοποτηρητή» της Μητρόπολης Ἀττικῆς καὶ τὴν ὁποία κοινοποιεῖ καὶ στό Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο καὶ σέ ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἱεραρχίας, ἀναφέρεται στίς ἐξελίξεις πού συνδέονται μέ τή διαδικασία πλήρωσης τῆς πολυπαθῆς Μητρόπολης Ἀττικῆς καὶ τὴν ὑφιστάμενη σήμερα κανονική καὶ νομική κατάσταση τοῦ πρώην Μητροπολίτη.

Θά ἐστιάσουμε τίς ἀναφορές μας σέ δύο θέματα, πού θίγονται στό κείμενο τῆς ἐπιστολῆς καὶ θά τοποθετηθοῦμε εὐθέως καὶ ἐξαρχῆς: Ὅσα ὑποστηρίζονται, ἀναφορικά μέ τή σημερινή κανονική καὶ νομική κατάσταση καὶ τοῦ πρώην Μητροπολίτη καὶ αὐτῆς τῆς Μητρόπολης, εἶναι προδήλως ἀβάσιμα. Καί γιά νά χρησιμοποιήσουμε τὴν προσήκουσα καὶ

ἀκριβῆ νομική ὁρολογία «ἐρεῖδονται ἐπὶ ἐσφαλμένης νομικῆς προϋποθέσεως».

Καί θά γίνουμε ἀπόλυτα σαφεῖς.

-Α΄-

Ἀναφέρεται ὁ Σεβασμιώτατος στό «τεκμήριον ἀθωότητος» ὑπὸ τό ὁποῖο (κατ' αὐτόν) τελεῖ σήμερα ὁ πρώην Μητροπολίτης, μέχρις ἐξαντλήσεως κάθε ἐνδίκου μέσου, ποινικοῦ καὶ ἐκκλησιαστικοῦ. Καί, καθ' ὅσον ἀφορᾷ στήν ἐξέλιξη τῆς ποινικῆς διαδικασίας, μετὰ τὴν ἀμετάκλητη 778/2009 ἀπόφαση τοῦ Ἀρείου Πάγου (βλ. σελ. 98) καὶ τὴν ἐπικύρωση μέ αὐτὴ τῆς ποινῆς τῆς ἐξαετοῦς κάθειρξης, γιά τό κακούργημα τῆς ὑπεξαίρεσης χρημάτων ἀπὸ τὴν Ι.Μ. τοῦ Ὁσίου Ἐφραίμ, τό ἐπικαλούμενο ἀπὸ τό Σεβασμιώτατο «τεκμήριον ἀθωότητος» ἔπαυσε αὐτομάτως καὶ αὐτοδικαίως νά ὑφίσταται. Ἄλλως ἢ συνύπαρξη ἀμετά-

Λαλοῦντα μὴ εἶναι. καλόν τό διδάσκειν, ἐάν ὁ λέγων ποιῇ... εἰ οὖν οἱ κατὰ σάρκα ταῦτα πράσσοντες ἀπέθανον, πόσω μᾶλλον, ἐάν τις πίστιν Θεοῦ ἐν κακῇ διδασκαλίᾳ φθείρῃ, ὑπὲρ ἧς Ἰησοῦς Χριστός ἐσταυρώθη; ὁ τοιοῦτος, ρυπαρὸς γενόμενος, εἰς τό πῦρ τό ἄσβεστον χωρήσει, ὁμοίως καὶ ὁ ἀκούων αὐτοῦ»

(πρὸς Ἐφεσίους XV). (Εἶναι καλύτερο νά σιωπᾷ κανεῖς, ἀλλὰ νά εἶναι ἁγιασμένη προσωπικότητα, παρά νά μιλάει, χωρὶς νά εἶναι. Εἶναι καλό νά διδάσκει κανεῖς, ἀλλὰ μέ τὴν προϋπόθεση νά ἐφαρμόζει αὐτά, πού διδάσκει).

**Ο ΑΤΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΡΙΔΟΣ
ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ**

κλητης ποινικής καταδίκης και τεκμηρίου αθωότητος θα αποτελούσε, κατά σχήμα οξύμωρο, δικονομική πρωτοτυπία. Όποια άλλη διαδικασία και εάν επινοηθεί, μετά την αμετάκλητη έκβαση της ποινικής υπόθεσης, δεν μεταβάλλει την καταδίκη και δεν επαναφέρει παντάπασι τό τεκμήριο αθωότητος. Συνεπώς, κατ' αναντίρρηση διαπίστωση, η όλη ποινική διαδικασία έχει κλείσει πλέον όριστικά μέ την αμετάκλητη καταδικαστική άρειοπαγитική απόφαση.

-Β'-

Αναφορικά μέ τό δεύτερο θέμα, δηλαδή της άσκησης του δικαιώματος «του έκκλήτου» από τόν κατάδικο Μητροπολίτη ενώπιον του Πατριαρχείου, έδω παρατηρείται πλήρης σύγχυση. Ο ισχύων Καταστατικός Χάρτης της Έκκλησίας (ΚΧΕΕ), ό όποιος καταρτίστηκε τό έτος 1977 από την τότε διοίκηση της Έκκλησίας και προωθήθηκε στη Βουλή προς ψήφιση, άρα αποτελεί νόμο του Κράτους (590/1977), όρίζει στην παράγ. 1 του άρθρ. 44 ότι «Τά παραπτώματα των κληρικών..., τά συνεπαγόμενα κανονικά κυρώσεις, έκδικάζονται υπό των Έκκλησιαστικών δικαστηρίων...», στη δέ επόμενη παράγ. 2 ότι «Τό δικαίωμα έκκλήτου ενώπιον του Οίκουμενικού Πατριάρχου κατά τελεσιδίκων αποφάσεων επιβαλλουσών ποινήν άργίας, έκπτώσεως από του θρόνου ή καθαιρέσεως... έχουν και οι Μητροπολίται της Αυτόκεφάλου Έκκλησίας της Ελλάδος...».

Από την έρμηνεία, αλλά και από αυτή τή γραμματική διατύπωση των διατάξεων αυτών, προκύπτει, ότι τό δικαίωμα «του Έκκλήτου» άσκειται «ΠΑΡΑΔΕΚΤΩΣ», τότε μόνο, όταν έχουμε τελεσιδική απόφαση Ε.Δ., τά όποια δικάζουν τά κανονικά

(ΜΟΝΟ) παραπτώματα των κληρικών, και κατ' επέκταση και των Αρχιερέων, και τά όποια επιβάλλουν τίς ποινές της άργίας, της έκπτωσης και της καθαιρέσεως. Συνεπώς άπαραίτητη δικονομική-νομική προϋπόθεση για την άσκηση του «Έκκλήτου» αποτελεί αποκλειστικά και μόνο ή έκδοση ΤΕΛΕΣΙΔΙΚΗΣ ΑΠΟΦΑΣΕΩΣ των Ε.Δ. Δηλαδή αποφάσεως, σε πρώτο και δεύτερο βαθμό, των Έκκλησιαστικών Δικαστηρίων, τά όποια έρευνούν και εξετάζουν, κατά την επιβαλλόμενη δικονομική τάξη, την υπόθεση και ως προς την κανονική και ως προς την νομική και ως προς την πραγματική (ουσιαστική) βάση και καταλήγουν, μετ' έκτίμηση και αξιολόγηση όλων των στοιχείων, στην επιβολή των παραπάνω έκκλησιαστικών ποινών. Μέ άλλα λόγια, ή άσκηση του «Έκκλήτου» προϋποθέτει «ΔΙΚΑΙΟΔΟΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ» των Έκκλησιαστικών Δικαστηρίων, μετά από πλήρη και ουσιαστική έρευνα της υπόθεσης, πού παραπέμφθηκε ενώπιόν τους.

ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ

Δεκαπενθήμερο Δελτίο

Έκκλησιαστικής Ένημέρωσης

Κωδικός 2360

Ίδιοκτήτης - Έκδότης

ό Μητροπολίτης

Άττικής και Μεγαρίδος

ΝΙΚΟΛΗΜΟΣ

Διεύθυνση

19011 Αδών Άττικής

Τυπογραφείο Κωνσταντίνου Σανιδά

Ίωαννίνων 6, Μοσχάτο

ISSN 1790-482X

Μέ την παράθεση τών παραπάνω νομικῶν διαπιστώσεων, ἀβίαστα ἄγεται κάθε καλόπιστος ἐρμηνευτής τῶν οἰκείων διατάξεων στήν παραδοχή, ὅτι τό δικαίωμα τοῦ «Ἐκκλήτου» οὐδόλως συνάπτεται μέ τίς εἰδικές ρυθμίσεις καί τήν εἰδική διαδικασία πού προβλέπει καί καθιερώνει τό παρακάτω ἄρθρ. 160 τοῦ νόμου 5383/1932 *«Περί Ἑκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων καί τῆς πρό αὐτῶν διαδικασίας»*.

Εἰδικά μέ τίς ρυθμίσεις καί τή διαδικασία, πού προβλέπονται ἀπό τό ἄρθρο 160, πρέπει νά λεχθοῦν καί τά ἐπόμενα, τά ὁποῖα ἀποτελοῦν ἀναντίρρητες νομικές διαπιστώσεις, ἡ ἄγνοια τῶν ὁποίων δέ συγχωρεῖται σέ ὑπεύθυνους ἐκκλησιαστικούς παράγοντες.

Τό ἄρθρο 160 τοῦ Ν. 5383/1932 ἐπιβάλλει στή Διοίκηση τῆς Ἑκκλησίας νά χωρήσει, μετά τήν ἀμετάκλητη καταδίκη σε κάθειρξη τοῦ Μητροπολίτη, κατά δέσμια ἐνέργεια *«ἄνευ ἐτέρας τινός διαδικασίας»* στήν ἀπαγγελία τῆς καθαίρεσης.

Ἡ ἐνέργεια αὕτη, καίτοι κατά νόμο ἀνήκει στό Ἑκκλησιαστικό Δικαστήριό, δέν ἀποτελεῖ δικαιοδοτική κρίση, ἀλλά καθαρή καί ἀναμφισβήτητη δέσμια διοικητική ἐνέργεια. Δηλαδή στήν προκειμένη περίπτωση τό Ε.Δ., ὡς συλλογικό διοικητικό ὄργανο, ὀφείλει νά προέλθει στήν ἐκδοση διαπιστωτικῆς διοικητικῆς πράξης, μέ μοναδικό ἀντικείμενο τήν κήρυξη τῆς καθαίρεσης τοῦ Μητροπολίτη, χωρίς νά προέρχεται περαιτέρω σέ καμία δικαιοδοτική κρίση ἢ ἄλλη οὐσιαστική ἐκτίμηση τῶν πραγματικῶν δεδομένων, παρά σέ μόνη τή διαπίστωση ὅτι ἡ καταδικαστική ἀπόφαση τοῦ Ποινικοῦ Δικαστηρίου κατέστη ἀμετάκλητη. Ἡ πράξη αὕτη

τοῦ Ε.Δ. εἶναι διοικητική (ὄχι δικαιοδοτική) καί ἐπιβάλλεται στή Διοίκηση τῆς Ἑκκλησίας (ὡς Ν.Π.Δ.Δ.) κατά «δέσμια ἐνέργεια». Τυχόν παράλειψη ἐκδόσης τῆς πράξης αὕτης ἀποτελεῖ *«παράλειψη νόμιμης ὀφειλόμενης ἐνέργειας»* καί θεμελιώνει καί ποινικές εὐθύνες (ἄρθρ. 259 ΠΚ, σέ συνδυασμό με ἄρθ. 13) καί διοικητικές, μέ συνέπεια τήν προσβολή τῆς παράνομης παράλειψης μέ αἴτηση ἀκυρώσεως στό ΣΤΕ.

Πρέπει δέ νά τονιστεῖ, ὅτι ὁ νόμος 5383/1932 περί Ε.Δ., συνεπῶς καί τό ἄρθρο 160, ρητῶς ἀναφέρεται ὡς ἰσχύων μέ τήν εἰδική διάταξη τῆς παραγ. 1 τοῦ ἄρθρ. 44 τοῦ Κ.Χ.Ε. Ἐπὶ πλέον δέ αὐτός ὁ Κ.Χ.Ε., πρὶν ψηφισθεῖ ἀπό τή Βουλὴ καί δημοσιευθεῖ στήν Ε.Τ.Κ., τέθηκε ὑπὸ τήν κρίση τοῦ Πατριαρχείου καί δόθηκε ἡ σχετική ἔγκριση. Συνεπῶς, ὅσα κατά καιρούς καί ἀπό διαφόρους ὑποστηρίζονται, ὅτι ὁ νόμος αὐτός ἀνάγεται σέ ἄλλους χρόνους καί σέ ἄλλες ἐποχές ἢ προβάλλονται ἄλλα τινά, ἐκφεύγουν τῆς σοβαρότητας ὡς στερούμενα παντελῶς νομικῆς βάσεως.

Μετά τά ὅσα ἐκτέθηκαν, διαπιστώνει κανεὶς ὅτι τό δικαίωμα τοῦ «Ἐκκλήτου» δέν μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ παραδεκτῶς στήν περίπτωση τοῦ ἁρθροῦ 160. Ἀφοῦ στήν περίπτωση αὕτη ἡ καθαίρεση, μετά τήν ἀμετάκλητη ποινική καταδίκη γιά κακούργημα, ἀπαγγέλλεται μέ ἀπλή διαπιστωτική διοικητική πράξη καί μάλιστα δέσμιας ἐνέργειας, κατά τήν εἰδική ἐπιταγή *«ἄνευ ἐτέρας τινός διαδικασίας»*, ἐνῶ ἡ διάταξη τῆς παραγ. 2 τοῦ ἁρθροῦ 44 Κ.Χ.Ε., πού καθιερώνει τό δικαίωμα τοῦ «Ἐκκλήτου», ἀναφέρεται ὅχι σέ ἀπλές διαπιστωτικές διοικητικές πράξεις, ἀλλά σέ «τελεσίδικες ἀποφάσεις Ε.Δ.», τά ὁ-

ποῖα, ὅπως τονίσθηκε, ἐκδίδουν τίς ἀποφάσεις αὐτές, ὄχι «ἀνευ ἐτέρας διαδικασίας», ἀλλά μετά πλήρη δικαιοδοτική κρίση δύο βαθμῶν δικαιοδοσίας καί μετά πλήρη καί ἐμπεριστατωμένη ἐρευνα τῆς ὑπόθεσης καί μετ' ἐκτίμηση καί ἀξιολόγηση τῶν στοιχείων.

Στό σημεῖο αὐτό τῶν ἀναφορῶν μας θά πρέπει νά παραθέσουμε καί ἓνα συναφές ἀπόσπασμα προηγούμενου σχολίου μας γιά τό ἴδιο θέμα, πρὸς πληρέστερη κατανόηση τῶν παραπάνω νομικῶν καί ἐκκλησιαστικῶν τοποθετήσεών μας. Γράφαμε σχετικῶς:

Πέραν τῶν κανονικῶν παραπτωμάτων ἡ ἔννομη τάξη, σέ κάθε εὐνομούμενη Πολιτεία, ἐπιβάλλει ἓνα πλαίσιο συμπεριφορῶν τῶν πολιτῶν καί θέτει συγκεκριμένες ἀπαγορεύσεις καί δεσμεύσεις. Καί ἀπ' αὐτές τίς συμπεριφορές δέν ἐξαιροῦνται, δέν πρέπει νά ἐξαιροῦνται, οὔτε οἱ κληρικοί οὔτε, πολύ περισσότερο, οἱ Ἀρχιερεῖς. Ἡ ἀρχή τῆς ἰσότητος, τὴν ὁποία καί τό δικό μας Σύνταγμα ἀνάγει σέ θεμελιώδη ἀρχή, ἐπιβάλλει τὴν αὐτή, ἴση μεταχείριση γιά ὅλους ἀνεξαιρέτως τούς πολίτες πάσης φύσεως καί πάσης κατηγορίας. Καί ἐκεῖνος, πού παραβαίνει τούς κανόνες τοῦ κοινοῦ ποινικοῦ κώδικα, ὁποῖος καί νά εἶναι, διαπράττει, μέ τίς προϋποθέσεις καί τίς διακρίσεις τοῦ νόμου, κολάσιμο ποινικό ἀδίκημα, καί οἱ ἐμπύπτοντες σέ αὐτές τίς παραβάσεις δέν πρέπει νά ἔχουν διάφορη ποινική μεταχείριση.

Πρέπει ἐδῶ νά τονισθεῖ ὅτι εἶναι σαφές ἡ διάκριση μεταξύ κανονικῶν παραπτωμάτων καί ποινικῶν ἀδικημάτων. Τά πρῶτα ἀναφέρονται μόνο σέ κληρικούς καί εἰδικῶς γι' αὐτά ἀκολουθεῖται ἡ κανονική ἐκκλησιαστική διαδικασία, χωρίς τὴν πα-

ραμικρή παρέμβαση τῆς κοσμικῆς ἐξουσίας. Τα δεύτερα ἀφοροῦν σέ ὅλους τούς πολίτες τοῦ κράτους, ἀνεξαρτήτως ιδιότητος καί κατηγορίας, οἱ ὅποιοι, δέν εἶναι ἐπιτρεπτό, νά ἔχουν διάφορη καί ἄνιση μεταχείριση ἀπὸ τὴν Πολιτεία. Καί εἶναι βέβαιο ὅτι ὅλα τὰ κανονικά παραπτώματα δέν εἶναι καί ποινικά ἀδικήματα. Ὅταν π.χ. κάποιος κληρικός ἀπέχει τῶν τελετουργικῶν του καθηκόντων ἐπὶ μακρόν, ὅταν κάποιος κληρικός εἶναι κατὰ συνήθεια μέθυσος, ὅταν κάποιος κληρικός εἶναι ὁμοφυλόφιλος (τό «κάποιος» πολλαπλασιάστε το μέ ὅποιο συντελεστή νομίζετε) κ.ἄ., αὐτά ἀποτελοῦν μόνο κανονικά παραπτώματα καί δέν ἐνδίαφέρουν τὴν Πολιτεία, παρά μόνο τὴν Ἐκκλησιαστική Διοίκηση. Ἡ Πολιτεία ἐπεμβαίνει μέ τίς ρυθμίσεις τῆς ποινικῆς της νομοθεσίας μόνο στίς περιπτώσεις τῶν ποινικῶν παραβάσεων. Ἐδῶ ἡ μεταχείριση τῶν πολιτῶν πρέπει νά εἶναι ἡ αὐτή καί δέν ἐπιδέχεται διακρίσεις.

Ἡ Ἐκκλησία στίς νομικές της σχέσεις, κατὰ τό κρατοῦν σήμερα σύστημα, εἶναι Νομικό Πρόσωπο δημοσίου Δικαίου. Τοῦτο ρητῶς ὀρίζεται στὸν Καταστατικό της Χάρτη μέ τὴ διάταξη τῆς παραγ. 4 τοῦ ἄρθρου 1. Καί, κατὰ πάγια νομολογία τοῦ Ἀνώτατου Ἀκυρωτικοῦ Δικαστηρίου (Σ.τ.Ε.), οἱ Μητροπολίτες εἶναι «ὄργανα διοικήσεως» ὡς Προϊστάμενοι τοῦ Ν.Π.Δ.Δ. τῆς Μητροπόλεως των καί ὡς μετέχοντες στή διοίκηση τοῦ Ν.Π.Δ.Δ. τῆς Ἐκκλησίας. Συνέπεια τούτου εἶναι ὅτι, ὅταν ἡ Πολιτεία καθορίζει ὀρισμένες συνέπειες, πού ἐπάγονται σοβαρά ποινικά ἀδικήματα (ἰδία κακουργήματα) γιά κάθε ὄργανο διοικήσεως, δέ νοεῖται ἐξαίρεση ἀπ' αὐτὴ τὴ μεταχείριση τῶν Ἀρχιερέων, ὡς ὀργάνων διοικήσεως καί αὐτῶν, πάντα

κατά τό κρατοῦν σήμερα σύστημα τῶν σχέσεων Ἐκκλησίας καί Πολιτείας.

Καί ὡς χαρακτηριστικό παράδειγμα ἀναφέρουμε τοῦτο. Ὅταν κάποιο ὄργανο τῆς Πολιτείας, καταδικαζόμενο ἀμετάκλητα γιά ὀρισμένα βαρύτατα ἀδικήματα (π.χ. κλοπή, ὑπεξαίρεση, ἀπάτη, κ. ἄ.) ἐκπίπτει ἀμέσως, καί μάλιστα μέ διαπιστωτική διοικητική πράξη, ἀπό τήν ἄσκηση τῶν διοικητικῶν του καθηκόντων, δέν εἶναι ποτέ ἀνεκτό ἀπό τήν ἐσωτερική ἐννομη τάξη, ὅταν Μητροπολίτης, καταδικασθεῖς καί αὐτός ἀμετάκλητα στά αὐτά ποινικά ἀδικήματα, νά ἀναγνωρίζεται καί νά ἐνεργεῖ πλέον ὡς «ὄργανο διοικήσεως», νά διοικεῖ τό Νομικό Πρόσωπο τῆς Μητροπόλεως, νά συνεργάζεται ἀκωλύτως, ὡς νόμιμο ὄργανο, μέ τά ἄλλα πολιτειακά ὄργανα, νά προεξάρχει τῶν τελετῶν καί ἐκδηλώσεων, νά παρακάθεται ἐπισήμως μεταξύ ὑπουργῶν καί νομαρχῶν, κ.ἄ.

Τοῦτο ἀποτελεῖ συνέπεια τῆς ἀρχῆς τῆς ἴσης μεταχείρισης, πού ἐπιβάλλει, κατά θεμελιώδη ἀρχή, τό Σύνταγμα. Καί μέ τήν ἐννοια αὕτη, τό ἄρθρο 160 τοῦ Ν. 5383/1932, πού ἰσχύει καί σήμερα, κατὰ ρητή καί ἐιδική ἀναφορά, στή διάταξη τῆς παραγ. 1 τοῦ ἄρθρου 44 τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτη, ἐπιβάλλοντας «κατά δέσμοια διοικητική ἐνέργεια» καί ὄχι μέ «δικαιοδοτική κρίση», τήν καθαίρεση Μητρο-

πολίτη, πού καταδικάσθηκε ἀμετάκλητα γιά κακούργημα, εἶναι ἀπολύτως συμβατό μέ τό ἰσχyon Σύνταγμα, ἀνεξάρτητα ὅτι πέραν αὐτοῦ συνάδει καί μέ τούς Ἱεροῦς Κανόνες (βλ. ΚΕ' Ἀγίων Ἀποστόλων κ.ἄ.).

ΕΠΙΜΕΤΡΟ: Ὡς γενικό συμπέρασμα ὁλων ὅσων ἀναλυτικῶς παρατέθηκαν, πρέπει νά λεχθεῖ τοῦτο. Τό δικαίωμα τοῦ «Ἐκκλητου», πού προβλέπει καί καθιερώνει τό ἄρθ. 44 παραγ. 2 ΚΧΕ, δέν μπορεῖ νά ἀσκηθεῖ στήν περίπτωση τοῦ ἄρθρου 160, γιά τόν ἀπόλυτο λόγο ὅτι δέν ἔχουμε ἀπόφαση Ε.Δ., πού νά ἐκδόθηκε κατὰ τήν ἐιδική ἐκκλησιαστική δικονομική διαδικασία κατὰ πλήρη δικαιοδοτική κρίση σέ δύο βαθμούς δικαιοδοσίας, ἀλλά ἔχουμε ἀπλή διαπιστωτική διοικητική πράξη δέσμιας ἐνέργειας μετά ἀπό ἀμετάκλητη ποινική καταδίκη γιά κακούργημα. Γιά μόνο τό λόγο αὐτό ἡ προσφυγή τοῦ «Ἐκκλητου» ἐνώπιον τοῦ Πατριαρχείου πρέπει νά ἀπορριφθεῖ «τύποις» ὡς ἀπαράδεκτη καί ὡς μή προβλεπόμενη ἀπό τήν διαδικασία τοῦ ἄρθ. 160. Ἀντίθετη ἐκδοχή θά ἀποτελοῦσε ἄλλωστε παρέμβαση στίς λειτουργίες τῆς Ἑλλαδικῆς ἐννομης τάξης καί θά ἀντέβαινε προδήλως καί στό ἰσχyon Σύνταγμα καί στούς νόμους τῆς Ἑλληνικῆς Πολιτείας.

Ὁ Σχολιαστής

Ἡ «Ἐλεύθερη Πληροφόρηση» στό διαδίκτυο.

Διεύθυνση: www.el-pliroforisi.gr

Καί οἱ Ἐκδόσεις «Σπορά» στό διαδίκτυο

**(γιά μιά γνωριμία μέ τό συγγραφικό ἔργο τοῦ
Μητροπολίτου Ἀττικῆς καί Μεγαρίδος Νικοδήμου)**

Διεύθυνση: www.spora.gr